

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	19
Bevezetés	21
Előszó	23
1. A GDPR szabályozási környezete	25
1.1. Az adatvédelmi reform előzményei	25
1.2. Az adatvédelmi reform	29
1.2.1. A Lisszaboni Szerződés hatásai az uniós adatvédelmi szabályozásra	29
1.2.2. Az adatvédelmi csomag előkészítése és előterjesztése	30
1.2.3. Az adatvédelmi csomag tárgyalásának menete	31
1.3. Az új adatvédelmi <i>acquis</i>	32
1.4. Az Európai Unió adatvédelmi szabályozásának jövője	33
2. A tagállami jog és a GDPR viszonya – az Infotv. szerepe a megváltozott szabályozási környezetben	37
2.1. Az adatvédelmi szabályozás jogforrási keretei	37
2.2. Szuverenitás-transzfer és a tagállami jogalkotás	38
2.2.1. Az uniós jog hatályán kívül eső jogviszonyok	38
2.2.2. Az uniós jogalkotó önkorlátozása	39
2.3. A GDPR által biztosított jogalkotói mozgástér	40
2.4. Az Infotv. szerepe a megváltozott szabályozási környezetben	41
2.4.1. A magyar adatvédelmi szabályozás általános jellemzői	41
2.4.2. A GDPR végrehajtása	42
2.4.3. A bünyügyi irányelv átültetése	44
2.4.4. Az uniós jog által nem rendezett jogviszonyok szabályozása	45

3. A GDPR tárgya és hatálya	49
3.1. A GDPR tárgya	49
3.2. A GDPR személyi hatálya	51
3.2.1. A természetes személyek személyes adatai	51
3.2.2. Az elhunyt természetes személyek személyes adatai	51
3.2.3. A jogi személyek adatai	53
3.3. A GDPR tárgyi hatálya	54
3.3.1. A tárgyi hatályról általánosságban	54
3.3.2. A tárgyi hatály alóli kivételek: a magáncélú adatkezelések	55
3.3.3. A tárgyi hatály alóli kivételek: bűnüldözési célú adatkezelések	56
3.3.4. A tárgyi hatály alóli kivételek: nemzetbiztonsági és a közös kül- és biztonságpolitikával kapcsolatos adatkezelések ...	57
3.4. Bírósági adatkezelések	57
3.5. A GDPR területi hatálya	58
3.5.1. Az EU-ban tevékenységi hellyel rendelkező adatkezelők és adatfeldolgozók	58
3.5.2. Az EU-ban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelők és adatfeldolgozók	59
3.5.3. A GDPR nemzetközi jog alapján történő alkalmazása az Európai Unió területén kívül	62
4. Alapfogalmak	63
4.1. Személyes adat	63
4.1.1. A személyes adat fogalmi elemei	64
4.1.1.1. Az adat	64
4.1.1.2. Az adatalany	66
4.1.1.3. Az adat és az adatalany közötti kapcsolat	67
4.1.2. A személyes adatok speciális kategóriái	68
4.1.2.1. A személyes adatok különleges kategóriái	68
4.1.2.2. A büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és a bűncselekményekre vonatkozó személyes adatok	75
4.1.2.3. Közérdekből nyilvános személyes adatok	75
4.1.2.4. Osztott személyes adatok	76
4.2. Adatkezelés	77
4.3. Adatkezelés korlátozása	78
4.4. Profilalkotás	79
4.5. Álnevesítés	79
4.6. Nyilvántartási rendszer	80
4.7. Adatkezelő	81

4.8. Adatfeldolgozó	83
4.9. Címzett	85
4.10. Harmadik fél	86
4.11. Az érintett hozzájárulása	86
4.12. Adatvédelmi incidens	87
4.13. Genetikai adat	88
4.14. Biometrikus adat	88
4.15. Egészségügyi adat	88
4.16. Tevékenységi központ	89
4.17. Képviselő	89
4.18. Vállalkozás	90
4.19. Vállalkozáscsoport	90
4.20. Kötelező erejű vállalati szabályok	91
4.21. Felügyeleti hatóság	91
4.22. Érintett felügyeleti hatóság	91
4.23. Személyes adatok határokon átnyúló adatkezelése	92
4.24. Releváns és megalapozott kifogás	93
4.25. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás	93
4.26. Nemzetközi szervezet	94
5. Az adatkezelés alapelvei	95
5.1. A jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság elve	95
5.2. A célhoz kötöttség elve	96
5.3. Az adattakarékosság elve	101
5.4. A pontosság elve	102
5.5. A korlátozott tárolhatóság elve	105
5.6. Az integritás és bizalmas jelleg elve	106
5.7. Az elszámoltathatóság elve	108
5.8. Az Infotv. egy sajátos alapelvei deklarációja	109
6. Jogalapok	111
6.1. Az adatkezelés jogalapjairól általában	111
6.2. Hozzájárulás	113
6.2.1. Megfelelő tájékoztatás	113
6.2.2. A hozzájárulás önkéntessége	114
6.2.3. A hozzájárulás konkrét volta	117
6.2.4. A hozzájárulás egyértelműsége	118
6.2.5. Az érvényes hozzájárulás további feltételei	119
6.2.6. A hozzájárulás alkalmazásának ellentmondásai	120
6.2.7. A gyermek hozzájárulására vonatkozó feltételek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások vonatkozásában	122

6.3. A szerződés jogalapja	123
6.3.1. Az érintettel kötött szerződés teljesítése	123
6.3.2. A szerződés megkötését megelőző lépések	125
6.3.3. A szerződéses jogalap és a hozzájárulás kapcsolata	126
6.4. A jogi kötelezettség jogalapja	126
6.5. Az érintett létfontosságú érdeke	128
6.6. Közérdekű feladat ellátása és közhatalom gyakorlása	129
6.7. Az érdekmérlegelés jogalapja	130
6.7.1. Az érdekmérlegelés jogalapjának viszonya más jogalappal	130
6.7.2. Az érdekmérlegelés jogalapjának sajátossága és az érdekmérlegelési teszt	131
6.7.3. A jogos érdek meghatározása	132
6.7.4. Az érintett alapvető jogai és szabadságai, valamint az érintett elvárásai	134
6.7.5. Szükségesség és arányosság vizsgálata	135
6.7.6. A garanciák beépítése az adatkezelésbe	137
6.7.7. Az érdekmérlegelési teszt és az adatvédelmi hatásvizsgálat kapcsolata	138
6.8. Az eredeti adatkezelési céltől eltérő adatkezelés	139
6.9. Különleges adatok kezelése	140
6.9.1. Az érintett kifejezett hozzájárulása	141
6.9.2. A foglalkoztatást, szociális biztonságot szabályozó jogi előírásokból fakadó kötelezettségek	142
6.9.3. Az érintett létfontosságú érdeke	142
6.9.4. Egyesület vagy nonprofit szervezet tevékenysége	143
6.9.5. A különleges adatok érintett általi nyilvánosságra hozatala	143
6.9.6. Jogi igények előterjesztése, érvényesítése, védelme, illetve az igazságszolgáltatási tevékenység	144
6.9.7. Jelentős közérdek	144
6.9.8. Egészségügyi ellátás, a munkahelyi alkalmasság, illetve az egészségügyi rendszer irányítása	144
6.9.9. A népegészségügy területét érintő közérdek	145
6.9.10. Közérdekű archiválás, történelmi kutatás, statisztikai cél	145
6.10. A büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és a bűncselekményekre vonatkozó személyes adatok kezelése	146
6.11. Azonosítást nem igénylő adatkezelés	148

7. Az érintett jogai	149
7.1. Az átláthatóság elvét érvényre juttató jogok	149
7.1.1. A tájékoztatáshoz (előzetes tájékozódáshoz) való jog	150
7.1.1.1. A tájékoztatáshoz való jog és az adatkezelés természete ...	150
7.1.1.2. A tájékoztatáshoz való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	150
7.1.1.3. A tájékoztatáshoz való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	151
7.1.1.4. A tájékoztatás tartalma	151
7.1.1.5. A tájékoztatás formája	159
7.1.1.6. A tájékoztatás ideje	160
7.1.1.7. Kivételek a tájékoztatási kötelezettség alól	161
7.1.1.8. A tájékoztatás kapcsolata más érintetti jogokkal	164
7.1.2. A hozzáféréshez való jog	164
7.1.2.1. A hozzáféréshez való jog és az adatkezelés természete ...	165
7.1.2.2. A hozzáféréshez való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	165
7.1.2.3. A hozzáféréshez való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	165
7.1.2.4. A hozzáféréshez való jog keretében kapott tájékoztatás tartalma	165
7.1.2.5. A hozzáféréshez való jog keretében kapott tájékoztatás formája	168
7.1.2.6. A hozzáféréshez való jog keretében kapott tájékoztatás ideje	169
7.1.2.7. Kivételek a hozzáféréshez való jog alól	170
7.1.2.8. A hozzáféréshez való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	171
7.1.3. Az adathordozhatósághoz való jog	171
7.1.3.1. Az adathordozhatósághoz való jog és az adatkezelés természete	171
7.1.3.2. Az adathordozhatósághoz való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	172
7.1.3.3. Az adathordozhatósághoz való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	172
7.1.3.4. Az adathordozhatósághoz való jog gyakorlásának tartalmi követelményei	172
7.1.3.5. Az adathordozhatósághoz való jog gyakorlásának formai követelményei	173

7.1.3.6.	Az adathordozhatósághoz való jog keretében kapott tájékoztatás ideje	174
7.1.3.7.	További adatkezelői kötelezettségek	175
7.1.3.8.	Kivételek az adathordozhatósághoz való jog alól	175
7.1.3.9.	Az adathordozhatósághoz való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	176
7.2.	A pontosság elvét érvényre juttató jogok	176
7.2.1.	A helyesbítéshez való jog	177
7.2.1.1.	A helyesbítéshez való jog és az adatkezelés természete	177
7.2.1.2.	A helyesbítéshez való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	177
7.2.1.3.	A helyesbítéshez való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	178
7.2.1.4.	A helyesbítéshez való jog gyakorlásának tartalmi követelményei	178
7.2.1.5.	A helyesbítéshez való jog gyakorlásának formai követelményei	178
7.2.1.6.	A helyesbítéshez való jog iránti kérelem teljesítésének határideje	178
7.2.1.7.	További adatkezelői kötelezettségek	179
7.2.1.8.	Kivételek a helyesbítéshez való jog alól	179
7.2.1.9.	A helyesbítéshez való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	179
7.2.2.	A törléshez (elfeledtetéshez) való jog	180
7.2.2.1.	Az elfeledtetéshez való jog és az adatkezelés természete	180
7.2.2.2.	Az elfeledtetéshez való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	181
7.2.2.3.	Az elfeledtetéshez való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	181
7.2.2.4.	Az elfeledtetéshez való jog gyakorlásának esetei	181
7.2.2.5.	Az elfeledtetéshez való jog gyakorlásának formai követelményei	185
7.2.2.6.	Az elfeledtetéshez való jog iránti kérelem teljesítésének határideje	186
7.2.2.7.	További adatkezelői kötelezettségek	186
7.2.2.8.	Kivételek az elfeledtetéshez való jog alól	186
7.2.2.9.	Az elfeledtetéshez való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	189
7.2.3.	Az adatkezelés korlátozásához való jog	189
7.2.3.1.	Az adatkezelés korlátozásához való jog és az adatkezelés természete	189

7.2.3.2. Az adatkezelés korlátozásához való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	190
7.2.3.3. Az adatkezelés korlátozásához való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	190
7.2.3.4. Az adatkezelés korlátozásához való jog gyakorlásának esetei	190
7.2.3.5. Az adatkezelés korlátozásához való jog gyakorlásának formai követelményei	192
7.2.3.6. Az adatkezelés korlátozásához való jog iránti kérelem teljesítésének határideje	192
7.2.3.7. További adatkezelői kötelezettségek	192
7.2.3.8. Kivételek az adatkezelés korlátozásához való jog alól	193
7.2.3.9. Az adatkezelés korlátozásához való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	193
7.3. A GDPR-ban nevesített egyéb jogok	193
7.3.1. A tiltakozáshoz való jog	193
7.3.1.1. A tiltakozáshoz való jog és az adatkezelés természete	194
7.3.1.2. A tiltakozáshoz való jog kapcsolata az adatkezelés elveivel	194
7.3.1.3. A tiltakozáshoz való jog kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	194
7.3.1.4. A tiltakozáshoz való jog gyakorlásának esetei	194
7.3.1.5. A tiltakozáshoz való jog gyakorlásának formai követelményei	197
7.3.1.6. A tiltakozáshoz való jog iránti kérelem teljesítésének határideje	197
7.3.1.7. További adatkezelői kötelezettségek	197
7.3.1.8. Kivételek a tiltakozáshoz való jog alól	197
7.3.1.9. A tiltakozáshoz való jog kapcsolata más érintetti jogokkal	197
7.3.2. Automatizált döntéshozatal egyedi ügyekben	198
7.3.2.1. Az automatizált döntéshozatal tilalma és az adatkezelés természete	198
7.3.2.2. Az automatizált döntéshozatal tilalmának kapcsolata az adatkezelés elveivel	199
7.3.2.3. Az automatizált döntéshozatal tilalmának kapcsolata az adatkezelés jogalapjaival	199
7.3.2.4. Az automatizált döntéshozatal tilalmának esetei	199
7.3.2.5. Kivételek az automatizált döntéshozatal tilalma alól	200
7.3.2.6. További adatkezelői kötelezettségek	201

7.3.2.7. A kérelem teljesítésének vagy megtagadásának határideje	202
7.3.2.8. Az automatizált döntéshozatal tilalmának kapcsolata más érintetti jogokkal	202
7.4. Az érintetti jogok érvényesülését biztosító intézkedések	202
7.4.1. Átlátható tájékoztatás és kommunikáció	203
7.4.1.1. Formai követelmények	203
7.4.1.2. Tartalmi-minőségi követelmények	203
7.4.1.3. Az érintettek speciális kategóriái	204
7.4.2. A joggyakorlást elősegítő speciális intézkedések	204
7.4.3. A személyes adatokkal összefüggő jogok érvényesítése az érintett halálát követően	206
8. Az adatkezelő és az adatfeldolgozó kötelezettségei	207
8.1. Általános kötelezettségek	207
8.2. Adatbiztonság	210
8.3. Adatvédelmi incidens	213
8.3.1. Adatkezelői kötelezettségek az adatvédelmi incidensekkel kapcsolatosan	215
8.3.1.1. Az adatvédelmi incidensek azonosítása	215
8.3.1.2. Az adatvédelmi incidens kockázatainak az elemzése	216
8.3.1.3. Az adatvédelmi incidens nyilvántartása	219
8.3.1.4. Az adatvédelmi incidens bejelentése a felügyeleti hatóságnak	219
8.3.1.5. Az érintett tájékoztatása az adatvédelmi incidensről	222
8.3.2. Az adatvédelmi incidens kezelésének belső eljárásrendje	224
8.3.2.1. Az adatvédelmi incidens-kezelési szabályzat és az adatvédelmi incidens-kezelő csoport	224
8.3.2.2. Az adatvédelmi tisztviselő szerepe az adatvédelmi incidensek kezelésében	225
8.3.3. Az adatfeldolgozó kötelezettségei az adatvédelmi incidensekkel kapcsolatosan	225
8.4. Az adatvédelmi hatásvizsgálat	226
8.4.1. Az adatvédelmi hatásvizsgálat fogalma	226
8.4.2. Az adatvédelmi hatásvizsgálat előzményei	226
8.4.3. Az adatvédelmi hatásvizsgálat előnyei	227
8.4.4. Az adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatásának szükségessége	227
8.4.5. Eredendően magas kockázatú adatkezelések	229
8.4.6. Példák adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatásának szükségességével kapcsolatban	231
8.4.7. Mikor nincs szükség adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatására	233

8.4.8. A már folyamatban lévő adatkezelési műveletekkel kapcsolatos adatvédelmi hatásvizsgálat szükségessége	234
8.4.9. Az adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatásának ideje és felelőse . . .	235
8.4.10. Az adatvédelmi hatásvizsgálat szakaszai	237
8.4.11. Az adatvédelmi hatásvizsgálat lefolytatásának módszertana	240
8.4.12. Az adatvédelmi hatásvizsgálat nyilvánossága	242
8.4.13. A felügyeleti hatóság feladatai	
az adatvédelmi hatásvizsgálattal kapcsolatosan	242
8.4.13.1. A felügyeleti hatóság bírságolási jogköre	242
8.4.13.2. A hatásvizsgálat kötelező lefolytatását előíró hatósági jegyzék nyilvánosságra hozatala	242
8.4.13.3. Előzetes konzultáció a felügyeleti hatósággal	243
8.5. Adatvédelmi tisztviselő	245
8.5.1. A tisztviselő kijelölése	245
8.5.1.1. A tisztviselőt alkalmazó személyek köre	246
8.5.1.2. A tisztviselő kijelölésének kötelezettsége	246
8.5.1.3. A tisztviselő önkéntes kijelölése	249
8.5.1.4. A tisztviselő szakmai rátermettsége	250
8.5.1.5. A tisztviselő alkalmazásának formái	251
8.5.1.6. A közös tisztviselő	252
8.5.2. A tisztviselő jogállása	252
8.5.2.1. Részvétel az adatvédelemmel kapcsolatos ügyekben	253
8.5.2.2. A megfelelő források biztosítása	253
8.5.2.3. A tisztviselő függetlensége	254
8.5.2.4. Titoktartási kötelezettség	255
8.5.2.5. Összeférhetetlenség	256
8.5.3. A tisztviselő feladatai	256
8.5.3.1. Tájékoztatás és tanácsadás	256
8.5.3.2. Ellenőrzés	257
8.5.3.3. A hatásvizsgálattal kapcsolatos feladatok	257
8.5.3.4. Együttműködés és kapcsolattartás a felügyeleti hatósággal	257
8.5.3.5. Egyéb feladatok	257
8.5.4. A tisztviselő és az átláthatóság	258
8.5.5. Az adatvédelmi tisztviselők konferenciája	259
8.6. Magatartási kódex és tanúsítás	259
8.6.1. Magatartási kódex	259
8.6.1.1. A magatartási kódex előnyei	260
8.6.1.2. A magatartási kódex tartalmi követelményei	261
8.6.1.3. A magatartási kódex jóváhagyása	262
8.6.1.4. A jóváhagyott magatartási kódexnek való megfelelés ellenőrzése	263

8.6.2. Tanúsítás	264
8.6.2.1. Alapfogalmak	265
8.6.2.2. A tanúsítás tárgya	267
8.6.2.3. A felügyeleti hatóságok szerepe	267
8.6.2.4. Tanúsító szervezet	268
8.6.2.5. Tanúsítási szempontok	271
8.6.3. Az európai adatvédelmi bélyegző	272
9. A személyes adatok harmadik országokba vagy nemzetközi szervezetek részére történő továbbítása	273
9.1. Harmadik országba történő adattovábbítás az adatvédelmi irányelv és az Infotv. alapján	274
9.2. A harmadik országba történő adattovábbítás alapjai a GDPR szerint	276
9.2.1. Adattovábbítás megfeleléségi határozat alapján	278
9.2.1.1. A megfeleléségi határozat tartalma	278
9.2.1.2. A megfeleléségi határozattal kapcsolatos eljárás	280
9.2.1.3. Személyes adatok továbbítása az Amerikai Egyesült Államokban: a Privacy Shield	282
9.2.2. Megfelelő garanciák alapján történő adattovábbítás	283
9.2.3. Általános adatvédelmi kikötések és egyéb szerződéses rendelkezések	285
9.2.4. Kötelező erejű vállalati szabályok	287
9.2.4.1. A kötelező erejű vállalati szabályok tartalma	288
9.2.4.2. A kötelező erejű vállalati szabályok jóváhagyása	291
9.2.5. Magatartási kódex és tanúsítás	294
9.2.6. Különös helyzetekben biztosított eltérések	295
9.2.6.1. Az érintett kifejezett hozzájárulása a tervezett adattovábbításhoz	297
9.2.6.2. Az adattovábbítás szerződés megkötéséhez vagy teljesítéséhez szükséges	298
9.2.6.3. Az adattovábbítás fontos közérdekből szükséges	299
9.2.6.4. Az adattovábbítás jogi igények előterjesztése, érvényesítése és védelme miatt szükséges	300
9.2.6.5. Az adattovábbítás az érintett vagy valamely más személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges	300
9.2.6.6. A nyilvánosság tájékoztatását szolgáló nyilvántartásból származó adatok továbbítása	301
9.2.6.7. Az adattovábbítás az adatkezelő kényszerítő erejű jogos érdekében szükséges	302
9.3. Az uniós jog által nem engedélyezett továbbítás és közlés	303

10. A független adatvédelmi hatóságok	305
10.1. Független jogállás	306
10.1.1. A függetlenségről általában	306
10.1.2. A függetlenség egyes aspektusai	306
10.1.2.1. Személyi függetlenség	306
10.1.2.2. Szervezeti függetlenség	308
10.1.3. A függetlenség uniós bírósági megítélése	310
10.1.3.1. A német ügy	310
10.1.3.2. Az osztrák ügy	312
10.1.3.3. A magyar ügy	313
10.2. Feladat- és hatáskör	315
10.2.1. A felügyeleti hatóságok feladatai	315
10.2.2. A felügyeleti hatóságok hatáskörei	317
10.2.2.1. Vizsgálati hatáskör	318
10.2.2.2. Korrekciós hatáskör	318
10.2.2.3. Engedélyezési és tanácsadási hatáskör	319
10.2.3. A felügyeleti hatóságok tevékenységi jelentése	320
10.3. Független adatvédelmi hatóságok együttműködése	320
10.3.1. Illetékesség	320
10.3.1.1. A fő felügyeleti hatóság kijelölése	321
10.3.1.2. Határokon átnyúló adatkezelés	322
10.3.1.3. Tevékenységi központ	323
10.3.1.4. Az érintett hatóság kijelölése	324
10.3.1.5. Kivételszabály	324
10.3.2. Együttműködés a fő felügyeleti hatóság és a többi érintett felügyeleti hatóság között, avagy az egyablakos ügyintézés	325
10.3.3. Kölcsönös segítségnyújtás	326
10.3.4. Felügyeleti hatóságok közös műveletei	327
11. Az adatvédelemmel kapcsolatos egyéb feladat- és hatáskörök	329
11.1. Az Európai Adatvédelmi Testület	329
11.1.1. A jogelőd – A 29. cikk szerinti Adatvédelmi Munkacsoport	330
11.1.2. A Testület szervezeti felépítése	331
11.1.2.1. A Testület tagjai	331
11.1.2.2. A Testület elnöksége	331
11.1.2.3. Megfigyelők	332
11.1.2.4. Szakértők, vendégek és egyéb meghívott felek	333
11.1.2.5. A Bizottság	333
11.1.2.6. A Testület titkársága	334

11.1.3.	Az Európai Adatvédelmi Testület feladatai	335
11.1.3.1.	Tanácsadói szerepkör	335
11.1.3.2.	Egységességi mechanizmus	338
11.1.3.3.	Éves jelentés	344
11.1.4.	A Testület eljárásainak jellemzői	344
11.1.4.1.	Eljárási alapelvek	344
11.1.4.2.	A Testület tagjainak együttműködése	345
11.1.4.3.	Döntéshozatal	345
11.1.4.4.	Nyelvhasználat, fordítás	346
11.1.4.5.	Titoktartás és dokumentumokhoz való hozzáférés	346
11.2.	Felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási jogi aktusok	346
11.2.1.	Felhatalmazáson alapuló jogi aktusok a rendeletben	347
11.2.2.	Végrehajtási aktusok a rendeletben	348
12.	Jogorvoslat, felelősség és szankciók a GDPR-ban	351
12.1.	A panasztételhez való jog	351
12.2.	A bírósági jogorvoslat	352
12.2.1.	Az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog	353
12.2.2.	A felügyeleti hatósággal szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog	353
12.2.3.	Az Európai Unió Bíróságához fordulás joga	354
12.2.4.	Az eljárás felfüggesztése	355
12.3.	Kártérítési felelősség	356
12.4.	Az érintettek képviselete	357
12.5.	Szankciók	357
12.5.1.	Bírság	358
12.5.1.1.	A szankciók kiszabásának általános elvei	358
12.5.1.2.	A bírság kiszabása során értékelendő szempontok	359
12.5.1.3.	A bírság mértéke	364
12.5.1.4.	Mentesülés a bírság alól	365
12.5.1.4.	Dánia és Észtország	365
12.5.1.6.	Jogorvoslat	365
12.5.2.	Egyéb szankciók	366
13.	Az adatkezelés különös esetei	367
13.1.	A véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódáshoz való jog	367
13.2.	A hivatalos dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés	368
13.3.	A nemzeti azonosítószámok kezelése	370

13.4. Munkaügyi adatkezelések	370
13.5. Közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatás céljából vagy statisztikai célból folytatott adatkezelések	371
13.6. Titoktartási kötelezettségek	372
13.7. Az egyházak, vallási szervezetek és közösségek adatkezelése	372
14. A gyermekek védelme az új uniós adatvédelmi rendeletben	375
14.1. Gyermekspecifikus szabályok a GDPR-ban	375
14.2. GDPR 8. cikk – gyermekek „digitális hozzájárulása” hozzájárulások jogalap esetén	377
14.3. Az életkorral összefüggő egyéb dilemmák a 8. cikk vonatkozásában	378
14.4. Gyermekek (adatvédelmi-adatkezelési) jognyilatkozatának érvényessége	379
14.5. A szülői hozzájárulás érvényességének ellenőrzése	380
14.6. Adatvédelmi jogok	381
14.7. Marketingcélú és profilalapú adatkezelések	381
14.8. Kommunikációs elvárások	382
15. A bűnügyi irányelv	385
15.1. Az irányelvről általánosságban	385
15.2. A bűnügyi irányelv tárgyi hatálya	386
15.2.1. A bűnügyi irányelv hatálya alá tartozó eljárások és cselekmények	386
15.2.2. A bűnügyi irányelv hatálya alá tartozó adatkezelők	390
15.3. Az adatok tárolási idejére és annak felülvizsgálatára vonatkozó előírások	391
15.3.1. Maximalizált tárolási időtartamok és időszakos felülvizsgálat	391
15.3.2. Az adattárolás időkeretének meghatározása	393
15.4. A beépített adatvédelem elve	393
15.5. A különleges adatok kezelésére vonatkozó előírások	394
15.5.1. A bűnügyi irányelv 10. és 8. cikke közötti összefüggés	394
15.5.2. Megfelelő biztosítékok az adatkezeléssel kapcsolatban	394
15.5.3. Önkéntes hozzájárulás mint az adatkezelés jogalapja	395
15.6. Az érintett által kifejezetten nyilvánosságra hozott adatok kezelése	395
15.7. Automatizált döntéshozatal egyedi ügyekben és profilalkotás	396
15.7.1. Fogalom meghatározások	396
15.7.2. Az érintett joga az emberi beavatkozás kérésére	397
15.7.3. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az automatizált döntéshozatallal kapcsolatban	398
15.7.4. A magyar adatvédelmi jog előírásai a bűnüldözési célú profilalkotással kapcsolatban	398

15.8. Az érintettek jogai	399
15.8.1. Az érintett hozzáférési joga a személyes adataihoz	399
15.8.2. Az érintett joga személyes adatai helyesbítéséhez vagy törléséhez, a felügyeleti hatóság közreműködése	400
Hivatkozott jogszabályok jegyzéke	403
A joggyakorlat formálásában szerepet játszó dokumentumok jegyzéke	411
Hivatkozott jogesetek jegyzéke	419
Felhasznált irodalom	423

Rövidítések jegyzéke

Adatvédelmi Munkacsoport – a 95/46/EK irányelv 29. cikkével létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport

adatvédelmi irányelv – az Európai Parlament és Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve

Áfa tv. – az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. Törvényben

Ákr. – az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

Avtv. – a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény

BCR – Binding Corporate Rules

bűnügyi irányelv – az Európai Parlament és Tanács 2016. április 27-i 2016/680/EU irányelve

CNIL – Commission Nationale de l’Informatique et des Libertés

COPPA – Children’s Online Privacy Protection Act of 1998

DAPIX – a Tanács információcserével foglalkozó és adatvédelmi munkacsoportja

DPIA – Data Protection Impact Assessment

EDPB – Európai Adatvédelmi Testület (European Data Protection Board)

EJEB – Emberi Jogok Európai Bírósága

EKSz – Európai Közösséget létrehozó szerződés

ENISA – European Union Agency For Network and Information Security

ET – Európa Tanács

ET adatvédelmi egyezmény – az 1998. évi VI. törvénnyel kihirdetett, a személyes adatok gépi feldolgozása során az egyének védelméről szóló egyezmény

EU – Európai Unió

EUB – Európai Unió Bírósága

EUMSz – Szerződés az Európai Unió Működéséről

Europol – Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége

EUSz – Szerződés az Európai Unióról

Eüak. – az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény

Eütv. – az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

FRA – European Union Agency for Fundamental Rights

GDPR – a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i 2016/679/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

Gtv. – a humán genetikai adatok védelméről, a humán genetikai vizsgálatok és kutatások, valamint a biobankok működésének szabályairól szóló 2008. évi XXI. törvény

ICO – Information Commissioner's Office

Infotv. – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény

Kftv. – a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény

Ltv. – a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény

Mt. – a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény

Módtv. – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénynek az Európai Unió adatvédelmi reformjával összefüggő módosításáról, valamint más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi XXXVIII. törvény

NAH tv. – a nemzeti akkreditálásról szóló 2015. évi CXXIV. törvény

NAIH – Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

NAV tv. – a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXII. törvény

OECD – Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

PIA – Privacy Impact Assessment

Ptk. – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

Rtv. – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

Szaz. tv. – a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény

Számv. tv. – a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

Szvtv. – a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény

Bevezetés

Kedves Olvasó!

Ön az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletének magyarázatát tartja kezében. A kötetet az adatvédelem terén kiemelkedő tudással rendelkező szakemberek, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság jelenlegi és volt munkatársai készítették azzal a céllal, hogy a szakmabeliek és a laikusok egyaránt alkalmazható tudást, ismereteket szerezzenek a személyes adatok védelme terén. A szöveg ezért – jogi jellege ellenére – világos nyelvezettel és közérthetően igyekszik bemutatni e jogterületet. A magyarázatban kifejtettek további megértését segíti a rövidítések jegyzéke, valamint a kötet végén található további információk. Ezek közül is kiemelnénk az egységes európai joggyakorlat formálásában kiemelt szerepet játszó különféle szakanyagok behatásos tanulmányozását, különös tekintettel a hatályos szabályozás szempontjából jelentős, ún. 29. cikk Adatvédelmi Munkacsoport által elfogadott dokumentumokra, amelyek „WP” rövidítést tartalmaznak. A szövegben csak e WP-számokkal hivatkozott dokumentumok, valamint a szakirodalmi hivatkozások teljes címét és bibliográfiai adatait a kötet végi jegyzékekben adjuk meg.

A kézirat lezárásának dátuma 2018. szeptember 1. Ennek megfelelően a kötet tartalmazza az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletében, az ún. Bűnügyi Irányelvben, valamint az magyar adatvédelmi törvény 2018 nyarán hatályba lépett módosításait. A rendelet nyomán előállt jogalkotási „kényszer” ugyanakkor még nem szűnt meg, hiszen az egyes ágazati adatkezelésekre vonatkozó normákat az általános szabályokhoz kell igazítani. E jogalkotás első fázisa 2018 őszén zajlik le, így annak eredményére a kötet még nem reflektál. Reményeink szerint azonban az itt bemutatott szabályok révén az Olvasó könnyebben megértheti és alkalmazhatja a jövőben elfogadott rendelkezéseket is.

Kellemes olvasást kívánunk!

Révész Balázs – Buzás Péter

Előszó

A II. világháború után új felfogás alakult ki a Nyugat-Európai államok emberi jogi rendszerében. E szerint a polgárok mint egyének rendelkeznek az alapvető emberi jogokkal, ami nem kötődik ahhoz, hogy az érintett személy mely ország állampolgára. A jogban változatos formában található meg a magánszféra védelme, azonban ezeknek eredője, hogy kizárólag az egyes személyek rendelkeznek a rájuk vonatkozó információk feletti döntés jogával. A Római Szerződés (1950. november) számos emberi jogot garantál, azonban még hiányzik a személyes adatok védelmének deklarálása.

Az 1980-ban elfogadott OECD-irányelvek már kifejezetten az adatvédelemre koncentrálnak, így ez az első olyan dokumentum, mely a konkrétság és teljesség igényével közelít. Ennek megfelelően olyan elveket tartalmaz, melyek nemzetközi és nemzeti körben egyaránt alkalmazhatók, így ezek alapján egységes, vagy legalább hasonló elmélet és gyakorlat alakulhatott ki, mely már magában foglalta a máig érvényes legfontosabb alapelveket: a korlátozott adatgyűjtés, az adatminőség, a célhoz kötöttség és az elszámoltathatóság követelményét. Már az OECD irányelvek adatvédelmi rendelkezései betartásának is az a célja, hogy összehozza az eltérő filozófiai megközelítésből adódó szabályozásokat, ezzel pedig „közös nevező” lehet az Európai Unió és az Egyesült Államok között. A következő évben az Európa Tanács egyezményt fogadott el a személyes adatok gépi feldolgozása tárgyában, mely szigorú szabályokhoz köti a számítástechnikai eszközök és informatikai programok alkalmazását (ET adatvédelmi egyezmény). Ezen egyezményen túl, a magyar jogalkotás fejlődésére – már az első adatvédelmi törvény (a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv.) elfogadása után – a legnagyobb hatással kétségkívül az Európai Parlament és Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve volt, amely a személyes adatok feldolgozása során az egyének védelméről és az ebbe a körbe sorolt adatok szabad áramlásáról rendelkezett. Ezek a szabályok áttörést jelentettek az adatvédelem szabályozásában annak ellenére, hogy az irányelv nem közvetlenül érvényesül, ugyanakkor a nemzeti jogalkotásnak törekednie kell a minél teljesebb harmonizációra. A különböző országok – így hazánk is – azonban csak eltérő mélységben és terjedelemben építették be saját törvényi rendelkezéseikbe az irányelvet.

Az 1990-es évek közepétől kezdődően az Európai Közösség szervezetében és működési mechanizmusában alapvető változások zajlottak le. A tagállamok száma mára fokozatosan 28-ra bővült, mely a kétségtelen pozitív hatások mellett az eltérő jogrend, a különböző gazdasági és politikai fejlettségi szint miatt számos bizonytalanság forrásává is vált egyben.

Annak ellenére, hogy az Európai Közösség 2000. július 26-án hozott Bizottsági határozata Magyarországot olyan országnak minősítette, amely megfelelő szinten biztosította a Közösségből hazánkba továbbított személyes adatok védelmét, az uniós csatlakozásunk előtt – a nagyobb fokú jogharmonizáció megvalósítása okán – az adatvédelem szabályait illetően több módosítást is el kellett fogadni. Ekkor kapott kvázi-hatósági jogkört az Adatvédelmi Biztos. Csatlakozásunkkal teljes jogú tagjai lettünk a 95/46/EK irányelv 29. cikkelyével létrehozott Adatvédelmi Munkacsoportnak. Ezek a pozitív körülmények olyan helyzetet teremtettek, melyek megalapozták a szorosabb együttműködést az európai adatvédelmi hatóságok között.

Magyarország Alaptörvénye és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény az azt megelőző szabályozáshoz képest már erősebb jogharmonizációt tükröz. Ez kiszámíthatóbb környezetet biztosított az adatvédelem szabályainak érvényesülésében, erősítette az adatbiztonság követelményeinek való megfelelést.

Az Európai Bizottság 2012. január 25-én tette közzé az adatvédelmi reformcsomag keretében rendelettervezetét, mely számos új társadalmi és technikai fejlődésére reagáló megoldást foglalt magában. Az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete (GDPR) 2016. május 28-án lépett hatályba kétéves felkészülési időszakot biztosítva.

A rendelet alkalmazása és hatása az adatalanyhoz kötődik, így az adatkezelés során akkor is alkalmazni kell a szabályait, ha az nem az Unió területén történik, de az Unió területén lévő polgár adataira irányul. A rendelet nemzeti jogba ültetés nélküli kötelező alkalmazása, az egyablakos ügyintézés (*one stop shop*) és az Európai Adatvédelmi Testület létrehozása és hatásköre új fejezetet nyitott az európai adatvédelmi szabályozásban. A GDPR hatálya alá tartozó adatkezeléseknél és adatfeldolgozásoknál így ki kell alakulnia egységes európai uniós jogalkalmazásnak is. Természetesen a szektorális adatkezelési szabályok a jövőben is lehetőséget biztosítanak bizonyos eltérő nemzeti szabályozásra. A rendelet meghagyja az adatvédelmi hatóságok határozatai feletti jogorvoslatot nemzeti bírósági jogkörben. Az adatvédelmi panaszok ugyanakkor megjelenhetnek közvetlenül személyiségi jogi keresetek formájában is, polgári jogi tényállásokban. Megítélésem szerint a GDPR rendelkezéseit ekkor is alkalmazni kell.

Arra a kérdésre, hogy mennyiben váltotta be az egységes európai kötelezően alkalmazandó szabályozás a hozzá fűzött reményeket, meg tudja-e védeni az európai polgárok magánszféráját abban az esetben is, ha nem az Európai Unió területén történik az adatkezelés vagy az adatfeldolgozás, csak az idő adhatja meg a választ.

Az egységes jogalkalmazás érdekében jelen magyarázat segítséget kíván nyújtani az adatkezelők és adatfeldolgozók, az adatvédelmi tisztviselők, az érintettek, valamint az eljáró jogalkalmazó szervek számára.

Dr. Péterfalvi Attila

A NAIH elnöke, c. egyetemi tanár

1. A GDPR szabályozási környezete

1.1. Az adatvédelmi reform előzményei

Az uniós adatvédelmi jog szabályozási előzményeinek egyrészt az 1970-es években megkezdődött tagállami adatvédelmi jogi kodifikáció (az első átfogó adatvédelmi szabályozást Hessen tartományban fogadták el 1970-ben, ezt követte 1973-ban Svédországban, 1976-ban szövetségi szinten a Német Szövetségi Köztársaságban, 1977-ben Franciaországban, majd 1984-ben az Egyesült Királyságban megalkotott szabályozás), majd az ezzel részben párhuzamosan folyó, az 1980-as években az alapjogok védelmére fokozott hangsúlyt helyező nemzetközi szervezetek keretei között elfogadott nemzetközi jogi aktusok tekinthetők, az ezekben rögzített alapelvek és szabályozási irányok képezték a közösségi (uniós) jogharmonizáció alapjait [ld. egyrészt a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) 1980-ban elfogadott iránymutatásait (Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data), valamint az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28. napján kelt egyezményt (a továbbiakban: az ET adatvédelmi egyezménye). Az OECD irányelvek 2013-ban – első alkalommal – módosításra kerültek.]

A közösségi jogalkotás elsődleges motivációja – az európai integráció alapvetően gazdasági jellegű célkitűzéseiből fakadóan – nem elsősorban az alapjogok védelmének erősítése, hanem a belső piac működését korlátozó akadályok lebontása volt {vö. az Európai Parlament és Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve (a továbbiakban: adatvédelmi irányelv) megalkotásának jogalapjául szolgáló rendelkezéssel [az Amszterdami Szerződés 2. cikk 54. pontjával megállapított, az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EKSz) 100a. cikk], valamint az adatvédelmi irányelv (9) preambulumbekzdésével}. Ebből fakadt a közösségi jogalkotó azon célkitűzése is, hogy a személyes adatok tagállamok közötti szabad – azaz a nemzeti jogrendszerekben meghatározott különböző jellegű és tartalmú adatvédelmi követelmények által nem akadályozott – áramlását előmozdítsa. Ezen szabályozási szükséglet vezetett az adatvédelmi csomag elfogadását megelőzően a személyes adatok védelmére vonatkozó európai uniós rezsím központi és a jogterület történetileg is első jelentős uniós jogi aktusa, az adatvédelmi irányelv megalkotásához.

A jelzett gazdasági célkitűzés mellett ugyanakkor az uniós jogalkotó azon szándékára is lehet következtetni, hogy az adatvédelmi irányelv – a jogharmonizációs célkitűzése mellett is – elismerte és támogatta azon nemzeti jogalkotási intézkedéseket, amelyek az érintettek magánszférájának magasabb védelmi szintet biztosítottak az

abban rögzítettekhez képest. Az adatvédelmi irányelv (10) preambulumbekzdése ugyanis rögzíti, hogy a nemzeti jogszabályok „közelítése nem vezethet az általuk nyújtott védelem szintjének csökkenéséhez, sőt, magas védelmi szintet kell biztosítson a Közösségen belül”.

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB vagy Bíróság) azonban ennek ellenére arra a következtetésekre jutott a Lindqvist (2003. november 6-i Lindqvist-ítélet, C-101/01, ECLI:EU:C:2003:596, 99.) és az ASNEF és FECEMD egyesített ügyekben (2011. november 24-i ASNEF és FECEMD egyesített ügyekben hozott ítélet, C-468/10 és C-469/10, ECLI:EU:C:2011:777, 32.) hozott ítéletekben, hogy az adatvédelmi irányelv alapvetően – így különösen az adatkezelés jogalapjai tekintetében – teljes jogegységesítést valósított meg, nem biztosítva teret a tagállami jogalkotónak az attól való eltérésre. Mindez azonban nem akadályozta meg a tagállamokat abban, hogy az adatvédelmi irányelv rendelkezéseit a saját jogrendszerükbe adott esetben tagállamonként lényeges tekintetben különböző tartalommal és eltérő védelmi szintet biztosítva ültessék át, mely eltérések és azok jogi és gazdasági hatásai később az adatvédelmi reform egyik fő motivációjaként jelentek meg.

Az adatvédelmi irányelv jelentős vívmányaként értékelhető továbbá a tagállamok kötelezettsége az irányelv előírásainak független felügyeleti hatóság általi ellenőrzésének biztosítására, amely jogintézmény később mintaként szolgált az Európa Tanács adatvédelmi rezsimje továbbfejlesztéséhez is, így erősítve az Európai Unió és az Európa Tanács keretei között létrehozott adatvédelmi rezsimek kölcsönös egymásra hatását és konvergenciáját [az 1998. évi VI. törvénnyel kihirdetett, a személyes adatok gépi feldolgozása során az egyének védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: ET adatvédelmi egyezmény) és annak a 2005. évi LIII. törvénnyel kihirdetett, a felügyelő hatóságokról és a személyes adatok országhatárokat átlépő áramlásáról szóló kiegészítő jegyzőkönyve (a továbbiakban: az ET adatvédelmi egyezmény kiegészítő jegyzőkönyve)].

Az adatvédelmi irányelv címzettjei a tagállamok voltak, ebből fakadóan az Unió működését szolgáló, adminisztratív feladatokat ellátó – így személyes adatokat kezelő – intézmények és szervezetek tevékenysége annak személyi-szervi hatályán kívül esett. Emellett az uniós intézmények adatkezelési műveletei intézményesített felügyeletének feltételei sem voltak biztosítottak az adatvédelmi irányelv keretein belül.

A szabályozási hiátust ugyan az Amszterdami Szerződés részben kezelte [az EK Sz konszolidált szövegének 286. cikk (1) bekezdése alapján „1999. január 1-jétől a személyes adatok kezelése tekintetében a természetes személyek védelmére és az ilyen adatok szabad áramlására vonatkozó közösségi jogi aktusokat alkalmazni kell az e szerződés által vagy az e szerződés alapján felállított intézményekre és szervekre”], az adatkezelők és adatfeldolgozók kötelezettségeinek egyértelmű rögzítéséhez és az érintettek jogai védelmének hatékony érvényesítéséhez azonban további – másodlagos uniós jogi aktusban foglalt – előírások megalkotása is nélkülözhetetlennek bizonyult [az ezen jogalkotásra vonatkozó kötelezettséget maga az EK Sz 286. cikk (2) bekezdése is rögzítette].

A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról

szóló, 2000. december 18-i, 45/2001/EK európai tanácsi és parlamenti rendelet elfogadására ezen előzményeket követően került sor. E rendelet legfőbb vívmánya, hogy létrehozta az uniós intézmények és szervek adatkezelési műveleteit felügyelő Európai Adatvédelmi Biztos intézményét, amely szerv napjainkban is az uniós adatvédelmi jogalkotást és jogalkalmazást alapjaiban meghatározó tevékenységet lát el. Az adatvédelmi reformot megelőzően e rendeletet egészítette ki – a lényegi tartalmát a címében jelző – az európai adatvédelmi biztos feladatainak ellátására vonatkozó szabályokról és általános feltételekről szóló, 2002. július 1-jei 1247/2002/EK európai parlamenti, tanácsi és bizottsági határozat is.

A Maastrichti Szerződéssel létrehozott pillérstruktúra az európai integráció további elmélyítésével immár olyan területekre is kiterjesztette az Európai Unió feladat- és hatásköreit, amelyek tekintetében az adatvédelmi irányelv nem volt alkalmazandó. A tagállamok a harmadik pillért képező bel- és igazságügyi együttműködés (büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés) keretein belül folytatott információcseréje személyes adatok továbbításának hiányában nem volt megvalósítható, ezen adatsere tekintetében azonban érdemi akadályt jelentett a tagállami jogrendszerek személyes adatok kezelésére vonatkozó – az uniós jog által nem szabályozott – eltérő feltételrendszere.

Ezen érdemi akadály lebontását célozta az uniós adatvédelmi jogharmonizáció következő, a pillérstruktúra kialakítását csak másfél évtizeddel követő állomása, amely a harmadik pillérbe tartozó tevékenységek vonatkozásában is meghatározta a személyes adatok kezelésére vonatkozó alapvető előírásokat: a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló, 2008. november 27-i 2008/977/IB tanácsi kerethatározat.

A 2008/977/IB kerethatározat vonatkozásában kiemelendő annak hatálya és e hatály meghatározásának következményei. A kerethatározat ugyanis kizárólag azon személyes adatok kezelésére volt alkalmazandó, amelyek a tagállamok más tagállamokkal, illetve uniós intézményekkel folytatott információcseréjének tárgyát képezték, azon adatok kezelésére tehát nem terjedt ki a hatálya, amelyeket a tagállamok bűnüldöző szervei ezen információcserétől függetlenül a kerethatározat tárgyi hatálya alá tartozó tevékenységük során gyűjtöttek és kezeltek [2008/977/IB kerethatározat 1. cikk (2) bekezdés, továbbá a (7) és a (9) preambulumbekkezdés].

Az adatvédelmi irányelvvel ellentétben mindemellett a kerethatározat normatív szinten is egyértelműen rögzítette annak minimumharmonizációs jellegét, azaz azt, hogy a tagállamok alkothattak és alkalmazhattak az uniós adatvédelmi előírásokhoz képest magasabb védelmi szintet biztosító rendelkezéseket is [2008/977/IB kerethatározat 1. cikk (5) bekezdés, továbbá a (10) preambulumbekkezdés].

Az előzőekben említett jogi aktusok az európai uniós adatvédelmi rezsimmnek csupán a gerincét, a – jelzetek szerinti tárgyi hatályra korlátozódó – horizontális előírások forrását képezték.

A személyes adatok kezelésének egyes alapjogviszonyokhoz kapcsolódó járulékos jellege ugyanis, csakúgy, mint a tagállami jogrendszerekben, az Európai Unió jogában is szükségessé tette egyrészt különös adatvédelmi előírások beillesztését a személyes-adat-kezelést is megvalósító tevékenységeket szabályozó uniós jogi normákba [ld. pl.

a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. május 11-i európai parlamenti és tanácsi 2016/794/EU rendelet (a továbbiakban: Europol rendelet) VI. fejezet], másrészt olyan önálló ágazati aktusok – mint az adatvédelmi irányelvhez képest *lex specialis* aktusok – megalkotását is, amelyek kifejezetten a szabályozott szektor tevékenységével összefüggő adatkezelési, adatvédelmi rezsim megalkotását célozták.

Ez utóbbiak közül az uniós adatvédelmi jogfejlődésben betöltött szerepét tekintve kiemelkedő jelentőségű a személyes adatoknak az elektronikus hírközlési ágazatban történő feldolgozásáról és magánjellegének védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv. Ezen irányelv a „nyilvánosan elérhető hírközlési szolgáltatások nyilvános hírközlő hálózaton történő nyújtásával összefüggő személyes adatok kezelésének” sajátosságait szem előtt tartva tartalmaz ágazatspecifikus adatvédelmi előírásokat, köztük a szolgáltatások – így a személyes adatok – biztonságával kapcsolatos követelményeket, amely előírások az általános adatvédelmi rendelet, vagyis a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i 2016/679/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: GDPR) szabályozásának előképül is szolgáltak.

Ágazati normaként részben ezen tárgykörhöz, részben a harmadik pillérhez (bűnüldözési tevékenységhez) kapcsolódott a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (adatmegőrzési irányelv) is. Ezen irányelv alapján a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói vagy a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatói kötelesek voltak megőrizni a forgalomra vonatkozó adatokat, a helymeghatározó adatokat, valamint az előfizető vagy a nyilvántartott felhasználó azonosításához szükséges kapcsolódó adatokat, annak érdekében, hogy azok a későbbiekben a bűnüldöző szervek által tevékenységük során felhasználhatóak legyenek. Az irányelv rendelkezései azonban nem feleltek meg az Európai Unió Bírósága által a személyes adatok védelméhez fűződő jog jogalkotási intézkedés útján történő korlátozásával szemben támasztott követelményeknek, így azt a Bíróság 2014. április 8-i ítéletében érvénytelenné nyilvánította (ld. Az EUB 2014. április 8-i Digital Rights Ireland és Seitlinger és társai ítélete, C-293/12 és C-594/12, ECLI:EU:C:2014:238, 6–7.).

Végül, az adatvédelmi reformot megelőző szabályozási rendszer fontos részét képezték a felhatalmazáson alapuló és végrehajtási – az Európai Bizottság által kibocsátott – jogi aktusok, így különösen a harmadik országokban biztosított megfelelő védelmi szint megállapítására szolgáló határozatok, amelyek felett az Európai Unió Bírósága által gyakorolt kontroll ugyancsak meghatározó volt az adatvédelmi reform későbbi tartalma vonatkozásában [lásd az EUB 2015. október 6-i Schrems-ítéletét, C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650 (a továbbiakban: Schrems-ítélet), amely az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériuma által kiadott „biztonságos kikötő” adatvédelmi

elvek által biztosított védelem megfelelőségéről és az ezzel kapcsolatos gyakran felvetődő kérdésekről szóló, 2000. július 26-i 2000/520/EK bizottsági határozat érvénytelenségét állapította meg].

1.2. Az adatvédelmi reform

1.2.1. A Lisszaboni Szerződés hatásai az uniós adatvédelmi szabályozásra

Az előzőekben ismertetett, 2018 májusáig alkalmazandó európai uniós adatvédelmi rezsím reformjának kiindulópontjaként a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése és az alapítószerződések ennek rendelkezései alapján történő módosulása tekinthető. Ezen módosulások több szempontból is jelentősen érintették a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós szabályozást.

Mindenekelőtt kiemelendő, hogy noha az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) formálisan nem vált az alapítószerződések részévé, de a Lisszaboni Szerződéssel elfogadott módosítások azt az alapítószerződésekkel megegyező jogi kötőerővel ruházták fel [az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSz) 6. cikk (1) bekezdés]. Ennek jelentősége az, hogy a Charta 8. cikke önálló alapjogként biztosítja a személyes adatok védelméhez fűződő jogot, és meghatározza az ahhoz kapcsolódó alapvető elveket és követelményeket.

Másrészt, a Lisszaboni Szerződés az alapítószerződésekben is rögzítette a személyes adatok védelméhez fűződő jogot, és rendes jogalkotási eljárás keretei között felhatalmazást adott a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek másodlagos jogi aktus megalkotására. A felhatalmazás biztosította az adatvédelmi csomaggal elfogadott jogi aktusok jogalapját [az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSz) 16. cikk].

Harmadrészt, a Lisszaboni Szerződés megszüntette az uniós politikák pillérekbe tagolásán alapuló rendszert, ezzel a korábban a második és harmadik pillérekbe tartozó uniós politikák – így a 2008/977/IB kerethatározat által szabályozott tárgykör is – szabályozására szolgáló korábbi jogforrások megalkotásának lehetősége is megszűnt, helyettük az egykori első pillér jogforrásai váltak a szabályozás eszközeivé (rendelet, irányelv, határozat).

A Lisszaboni Szerződés és a Charta alapítószerződési rangra emelése az uniós adatvédelmi jog tekintetében tehát mindeddig példátlan esélyt és lehetőséget teremtett a tagállami adatvédelmi rezsimek összehangolására, a jogegységesítésre. Ezen egységes rezsím kialakításának lehetőségeit azonban árnyalja, hogy egyrészt maga az EUMSz 16. cikk (3) bekezdése és az EUSz 39. cikke rögzíti azt, hogy a közös kül- és biztonságpolitika (korábbi második pillér) területén sajátos szabályok megalkotása szükséges, kizárólag a Tanácsot felhatalmazva – határozati jogforrásban – a jogalkotásra, másrészt a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia zárónyilatkozatához csatolt, a büntetőügyekben folytatott igazságügyi, valamint a rendőrségi együtt-

működés területén a személyes adatok védelméről szóló 21. sz. nyilatkozatban a tag-államok rögzítették, hogy ezen, az egykori harmadik pillérbe tartozó tárgykörben – e területek sajátos természetéből adódóan – a személyes adatok védelmére és a személyes adatok szabad áramlására vonatkozóan különös szabályok válhatnak szükségessé.

1.2.2. Az adatvédelmi csomag előkészítése és előterjesztése

Az uniós adatvédelmi rezsím érdemi felülvizsgálatának jogi feltételeit az előzőekben bemutatott módon a Lisszaboni Szerződés megteremtette, így e felülvizsgálat szükségességének politikai szintű megfogalmazására is hamarosan sor került. Ennek egyik jelentősebb mérföldkövének tekinthető a Stockholmi Program, amelyben az Európai Tanács felkérte a Bizottságot az uniós adtavédelmi szabályozás értékelésére, és ezen értékelés eredményének függvényében „jogalkotási és nem jogalkotási” kezdeményezések benyújtására. Az Európai Tanács egyúttal célkitűzésként rögzítette azt is, hogy „[g]lobális szinten az Uniónak vezető szerepet kell vállalnia a személyes adatok védelmére vonatkozó nemzetközi normáknak a vonatkozó uniós adatvédelmi eszközök és a személyes adatok gépi feldolgozása során az egyének védelméről szóló, 1981. évi Európa tanácsi egyezmény alapján történő kidolgozásában és előmozdításában, valamint a vonatkozó két- és többoldalú nemzetközi eszközök elfogadásában”, amely célkitűzés az Európa Tanács adatvédelmi előírásainak – az alábbiakban részletezett – korszerűsítése iránti tárgyalások során és azok eredménye tekintetében is meghatározóvá vált.

Az uniós adatvédelmi *acquis* felülvizsgálata irányának és tartalmának tisztázása érdekében a jogalkotási javaslat előkészítéséért felelős Európai Bizottság ezt követően általános és egyes szakterületekre, szakmai szervezetekre összpontosító konzultációkat és konferenciákat szervezett, a jogalkotási eljárásban érintett uniós intézményekkel is egyeztetést folytatott, továbbá hatásvizsgálatot készített a szabályozási alternatívák vizsgálatára (a hatásvizsgálat összefoglalását ld. a Bizottság javaslata a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletről [COM(2012) 11 final] (a továbbiakban: GDPR javaslat) 2–5.}).

Mindezen előzményeket követően az Európai Bizottság 2012. január 25-én terjesztette elő jogalkotási javaslatcsomagját, az ún. „adatvédelmi csomagot”. Az adatvédelmi csomag részét képezte egy, a szabályozással elérendő célkitűzéseket ismertető szakpolitikai közlemény (a Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak: A magánélet védelme az összekapcsolódó világban 21. századi európai adatvédelmi keret [COM(2012) 9 final]), továbbá két, eltérő jogforrásban megalkotandó jogi aktusra, egyrészt a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre (általános adatvédelmi rendelet) irányuló, másrészt a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncse-